

UDENRIGSMINISTERIET

Den 23. juli 2007

Udenrigsudvalgets spørgsmål
nr. 60 af den 29. juni 2007

Spørgsmål 60:

”Ministeren bedes oversende en statusbeskrivelse af den aktuelle situation i Sri Lanka”

Svar:

Våbenhvilen, som blev indgået mellem Sri Lankas regering og LTTE (Liberation Tigers of Tamil Eelam) i februar 2002, er i dag reelt sat ud af kraft. Både regeringen og LTTE synes - af forskellige grunde - besluttet på at satse på en militær løsning på konflikten. Begge sider ignorerer det internationale samfunds opfordring til at indstille de militære aktioner og i stedet sætte sig tilbage ved forhandlingsbordet.

Situationen i Sri Lanka nu må karakteriseres som en borgerkrig af lav intensitet. Der er dagligt åben konflikt mellem regeringen og LTTE, primært i det nordlige Sri Lanka, men også fortsat i en vis udstrækning i det østlige Sri Lanka. I løbet af de seneste 18 måneder er mere end 4.200 personer, herunder 1.600 civile, blevet dræbt som følge af den eskalerende vold.

Efter pres fra Indien blev to af de nordøstlige provinser lagt sammen i 1987. Baggrunden var LTTEs krav om, at også disse områder udgør en del af det samlede historiske hjemland for den tamilske befolkningsgruppe. Beslutningen fra 1987 skulle have været bekræftet ved en folkeafstemning, som aldrig er blevet holdt. Sri Lankas højesteret har besluttet, at de to provinser igen skal betragtes som særskilte provinser, hvilket har medført store protester fra LTTEs side. Efter voldsomme kampe i løbet af 2006 og 2007 er områderne i øst nu stort set under regeringsstyrkernes kontrol.

Sri Lankas regering fokuserer pt. militært på Vanni-området i det nordlige Sri Lanka. Dette omfatter bl.a. luftangreb ind i Vanni og artilleribeskydninger, både fra nord og syd. Disse besvares af artilleriild fra LTTE, som også kan være de første til at afgive skud. Vanni-området, omfattende en ca. 40 km bred landstribе, går fra Mannar-kysten på den vestlige side af øen til Mullaitivu-kysten på østsiden og er kendt som LTTEs højborg. Nord for Vanni-området ligger Jaffna halvøen, med by og havn afsondret fra resten af landet. Regeringen og LTTE anvender stram kontrol af Vanni-området med grundig grænsekontrol på begge sider af de ingenmandslandområder, der ligger nord og syd for Vanni-området. Begge parter forsøger at imødegå indførsel af eks. våben til modparten, dvs. enten til LTTE i Vanni, eller til de regeringsstyrker, som kontrollerer Jaffna halvøen.

I starten af 2007 udtalte LTTE, at organisationen ville genoptage sin "frihedskamp". LTTE advarede regeringen mod at forveksle deres "tålmodighed" med svaghed og udtalte, at de endnu ikke havde opgivet de østlige områder. LTTE indledte samtidig massive militære forberedelser i Vanni-området. LTTE er stadig stærk her, og organisationens flåde af hurtige småskibe er fortsat kampdygtig.

Natten til mandag den 26. marts 2007 angreb LTTE en militærbase ved siden af den internationale lufthavn i Colombo. Et lille fly kastede to bomber, der dræbte to og sårede seksten. LTTEs flyvevåben har foretaget flere angreb mod mål i det sydlige Sri Lanka. Udover jævnlige angreb i nord og i øst angreb LTTEs flådestyrker også tidligere i år også Galle havn, i det allersydligste Sri Lanka. LTTE beviste hermed, at organisationen kan slå til overalt i Sri Lanka.

Begge parter i konflikten overtræder således jævnligt våbenhvilen. Der er fra mange sider, både lokalt og internationalt, rejst anklager mod regeringsstyrker for overgreb mod civilbefolkningen. Disse anklager er for nærværende ved at blive undersøgt af en lokal undersøgelseskommission, nedsat af Sri Lankas præsident. Knyttet til denne kommission er en gruppe internationale eksperter (International Independent Group of Eminent Persons) med bl.a. repræsentanter fra EU-lande, som kritisk følger kommissionens arbejde.

Seneste opinionsundersøgelser i Sri Lanka viser stigende tilslutning, primært i de befolkningsgrupper, der ikke direkte støtter LTTE, til at regeringen forfølger en hård kurs over for LTTE. Disse har på deres side taget og tager fortsat voldsomme midler i brug, hvilket er en af bevæggrundene til, at bl.a. EU og USA har opført LTTE på deres respektive lister over terrororganisationer.

LTTE hævder at være alle srilankanske tamileres repræsentanter og forsvarere. Dette er ikke en korrekt fremstilling af virkeligheden. Tamilerne i Sri Lanka støtter flere andre politiske organisationer, der ikke blot er politisk uenige om mål og midler, men som desværre også bekæmper hinanden med voldelige midler, med mange dræbte til følge. LTTE er imidlertid klart den vigtigste tamilske part i konflikten i Sri Lanka, en part, som man ikke kan komme uden om, når der på et tidspunkt må og skal findes en politisk løsning på konflikten.

Præsident Rajapaksa udvidede i begyndelsen af februar 2007 sit ministerkabinet betydeligt med blandt andet flere ministre fra oppositionen. Siden er der blevet foretaget udskiftninger, afskediget og genindsat ministre. Denne ustabile interne politiske situation er alt andet end hjælpsom i forhold til fredsprocessen. Regeringen er kommet med et første udspil til politisk løsning på konflikten, hvor graden af selvstyre for de tamilsk dominerede områder dog var klart utilfredsstillende for LTTE og deres politiske repræsentanter i Tamil National Alliance. Øvrige tamilske partier, som ikke er knyttet til LTTE, har også afvist udspillet som klart uacceptabelt. Nyt udspil forventes senere på året.

Det stigende konfliktniveau har affødt et øget antal menneskerettighedsovertrædelser. Mord, forsvindinger og kidnapninger er udbredte. Det har bl.a. ramt en lang række humanitære arbejdere, journalister m.fl. Den humanitære situation er ligeledes under forværring med et stort antal internt fordrevne. Mange af dem, som blev tvunget bort fra deres hjem af tsunamien fra december 2005, er fortsat ikke permanent genbosat. De militære konfrontationer i øst i 2007

medførte, at ca. 150.000 mennesker måtte flygte ud af områderne. De fleste af disse er nu vendt tilbage.

De internationale bestræbelser på at mægle i konflikten står i stampe. Norge, der ifølge våbenhvileaftalen fra februar 2002 er facilitator i fredsprocessen, har udtalt, at man ikke vil tage nye initiativer, så længe ingen af parterne synes indstillet på en politisk løsning.

Formelt fastholder både regeringen og LTTE, at man er indstillet på en politisk løsning, og at våbenhvileaftalen fra februar 2002 fortsat er i kraft, men på nuværende tidspunkt er der ikke noget, der tyder på, at parterne vil vende tilbage til forhandlingsbordet.

For så vidt angår bistandssamarbejdet med Sri Lanka tiltrådte finansudvalget i 2003 en bevilning på 156 mio. kr. til finansiering af danske bidrag til at understøtte fredsprocessen efter indgåelse af våbenhvileaftalen i februar 2002. Disse midler er blevet anvendt, primært til genbosætning af internt fordrevne, minerydning og til demokratiserings- og menneskerettighedsprojekter. Nogle af midlerne finansierede udsendelse af danske våbenhvileobservatører. Disse blev efter krav fra LTTE trukket ud per 1. september 2006. Danmark medfinansierer dog fortsat driftsudgifter (ca. 1 mio. kr. årligt) for våbenhvileobservatørerne, der nu udelukkende omfatter personale fra Norge og Island. Af de 156 mio. kr. blev 18 mio. kr. afsat til demokratiserings- og menneskerettighedsaktiviteter, heraf flere inden for medieområdet for at fremme en fri presse i Sri Lanka. Til at videreføre to af disse medieprojekter tiltrådtes en ekstra bevilning på 9,7 mio. kr. Dansk støtte til medieområdet afsluttes ultimo 2008. Større infrastrukturprojekter i Sri Lanka støttes fortsat af midler fra ordningen for blandede kreditter.